

Gledamo >

Padam, torej sem

Via Negativa: 365padcev

13. marec 2018 ob 8.10 • Ljubljana - MMC RTV SLO

Nika Arhar

📷 Serija skrbno zgrajenih gledaliških slik brez besed vzpostavlja najrazličnejše podobe in situacije padanj...

Uprizoritev 365padcev tisto, kar običajno dojemamo kot napako, nesrečo, zdrs, odklon in kar je še takšnih neprijetnosti, postavi na pedestal. Če ne moremo najti užitka v padcih, ne moremo slaviti življenja.

Družba, ki goji iluzijo in ideal nenehnega napredovanja, razvoja, rasti, nadzora, sreče in blaginje, mora nekatere stvari spregledati in zamolčati, padcev se sramujemo in jih raje prikrijemo. Uprizoritev tega družbenega konteksta ne razpostavlja neposredno, namesto da bi se lotila sicer pogostega umetniškega pristopa kritike, afirmira hrbtno stran običajne površine (videza) in z nizom performativnih akcij duhovito izpelje izjavo, ki se bere kot "proslava" padcev in padcem.

Ne brez nujne in privlačne (samo)ironije. Ta gledalce vpelje v izhodiščni zastavek že v napovedniku uprizoritve (pa tudi z naslovom brez presledka med številom in besedo); med naštevanjem padcev svetovnih politikov se znajde tudi padec umetniškega vodje Vie Negative, avtorja koncepta in režiserja *365padcev* **Bojana Jablanovca** tik pred vhomom v gledališče, še preden se tam pojavi opozorilo o spolzkih tleh. Gledališki napev je izostren: vsaka situacija je nevarno spolzka, tako umetniška kot življenjska. Ker tveganja ne moremo eliminirati, ga performerji v celoti posvojijo in odigravajo prav t. i. neuspele izide. Vsebinsko izhodišče postane oblika uprizoritve, konkretna naloga, ki jo **Grega Zorc, Anita Wach, Vito Weis, Kristina Aleksova, Loup Abramovici** in **Nataša Živković** izvedejo v številnih variacijah. Serija skrbno zgrajenih gledaliških slik brez besed vzpostavlja najrazličnejše podobe in situacije padanja. Padajo predmeti, padajo telesa, padajo gledališke zavese. Padajo številke v odštevanju padcev in (od)padajo pomeni.

Ponavljanje kot temeljni princip vzpostavljanja uprizoritvene materije in strukture v delih Via Negative ni nekaj novega. V uprizoritvi *In tako dalje in tako naprej* se, denimo, srečamo s kopičenjem trupel, podobno v *Deveti*, kjer je to postavljeno ob bok množenju ideoloških »izmov« (humanizem, individualizem ipd.). *Sto zdravic* Anite Wach je performans nazdravljanja, v *To je šele začetek* volilno telo demokracije skače.

Eden od učinkov tovrstnega ponavljanja je prav gotovo v plastenju in preoblikovanju pomenov ter perspektiv, ki pa v *365 padcih* ne doseže značaja širše pomenljivosti. Ob izraziti fragmentarni sekvenčnosti smisel in fokus večinoma iščemo znotraj celovitih, v sebi zaokroženih posameznih prizorov, ki se od konkretnosti performativnih dejanj in situacij (z izjemo biblične reference) le redko raztegnejo v simbolno kompleksnost gledališke metaforike. A morda je pri vztrajnem performerskem podajanju v nove in nove padce potrebna prav ta usmeritev v realno, v ogoljeno materialnost, da naslovi naš strah, razkrinka absurdnost strahu in pretirane previdnosti v izogibanju tveganja (ter če gremo še dlje – tudi kalkulacij glede morebitnega tveganja v odnosu do takšnih in drugačnih izkupičkov). Zdi se, kot da performerji z naložbo v padce te trenutke "šibkosti in neuspeha" preiskujejo namesto nas, gledalcev, da bi z njih odpadla nalepka grožnje in da bi življenju, katerega del so, ponovno podelili nekaj optimizma ali pa vsaj sprejemanja; neposrednosti in resničnosti.

Zato padanje v raznovrstnih oblikah in kontekstih posameznih prizorov postane lepo (npr. padanje peresa), prijetno in zabavno (v igri oblazinjenega performerja, ki užitek išče prav v padanju ali nepredvidljivem spustu s sankami po stopnicah), dobrodošlo (padanje identitetnih oznak). Lahko je naključno ali namerno, a se ne izogne niti padcem z usodnimi posledicami. V jasno vzpostavljenih kratkih prizorih padanje niha med nujo, izbiro ali zunanjo logiko, med negotovostjo in užitkom, med osebnimi prigodami in družbenimi simptomi. Večkrat se odeva v podobo komičnega, pogosto nevtralnega, mestoma tudi tragičnega, a vendarle gre le za prizor/dogodek med mnogimi.

V gradnji teh prizorov prepoznamo predvsem preizpraševanje pogleda prek igre s pričakovanji – igre, v kateri točka zdrsa ne zasede vedno predvidenega oz. pričakovanega mesta ali v kateri se padec kljub nestabilnosti morda sploh ne uresniči; igre, ki ve, da gledalec ve, kar je jasno vzpostavljeno; in ne nazadnje igre odštevanja, ki z edinstvenim trikom zbrzi globoko pod ničlo, prav od te ničle dalje prostor in dejanja odpre novi svobodi čiste potopitve v padanje, izza meja preštevanj in merjenj, s katerimi režemo vsebine in izkustva, presojava njihovo kakovost in intenzivnost. Brez padanja ni življenja, govorijo akcije performerjev v izčiščeni in komunikativni gesti. Ali sami izpustimo uzde nadzora, morda nas prehitijo sile nepričakovanega ali pa za nas odšteva kdo drug; Via Negativa to počne z lahkoto in nas enostavno sprašuje: pa vi?